

Beantwoording technische vervolgvragen over Brabantse Aanpak Stikstof

Van: Henri Swinkels

Verzonden: maandag 9 december 2019

Aan: STATENGRIFFIE

Onderwerp: Technische vragen bij Brabantse Aanpak Stikstof

Geachte Griffie,

We hebben vrijdag de "Brabantse Aanpak Stikstof" mogen ontvangen. Naar aanleiding daarvan hebben we als SP fractie enkele technische vragen. Gezien de bespreking van dit voorstel aanstaande vrijdag 13 december, is beantwoording op korte termijn gewenst. Hierbij onze vragen:

Technische vragen bij Brabantse Aanpak Stikstof

Onder doelstelling Brabantse Aanpak Stikstof (pag.4)

Onder middellange termijn staat o.a.:

- in 2023 tenminste het afnamepad hebben gerealiseerd, zoals afgesproken in het veehouderijbesluit van juli 2017

De technische vragen hierbij:

1. Wordt hier verwezen naar de in dit besluit opgenomen reductie uitgedrukt in een vereiste afname van emissiefactoren (het aantal kilogrammen ammoniak/dp/ ja) voor te onderscheiden diercategorieën en huisvestingssystemen?

Antwoord:

Deze vraag is maar gedeeltelijk technisch te beantwoorden.

De Staten zijn op 1 oktober 2019 geïnformeerd via een [Statenmededeling](#) over de uitgevoerde analyse van effecten op ammoniak-emissiereductie als gevolg van de aangepaste maatregelen versnelling transitie veehouderij in het kader van het bestuursakkoord 2019 – 2023. Bij die analyse is een vergelijking gemaakt tussen de geprognoseerde afnamepad met betrekking tot ammoniakemissies op grond van de besluitvorming uit juli 2017 en voorgestelde aanpassingen, waarover op 25 oktober in de Staten besluitvorming heeft plaatsgevonden.

Reactie/vervolgvraag Henri Swinkels 11/12/2019:

Is een gesloten vraag. Feitelijk volstaat ja of nee. Er wordt in de BAS verwezen naar een bekend verondersteld "afnamepad". En we vragen of we het juist interpreteren.

Antwoord:

In het eerdere antwoord is verwezen naar "Analyse van effecten op ammoniak-emissiereductie door voorgenomen aanpassingen versnelling transitie veehouderij"

Het gaat in basis niet om de vereiste afname van emissiefactoren, maar om het geprognoseerde afnamepad op emissieniveau en op depositieniveau zoals weergegeven in de tabellen 1 t/m 6. Dat afnamepad wordt gerealiseerd door de toepassing van de emissiefactoren .

Voor de voorgestelde wijzigingen en maatregelen stikstofreductie zoals opgenomen in de Brabantse Aanpak Stikstof wordt nog een aangepaste vergelijkbare analyse uitgevoerd.

2. Welke bijdrage (in kiloton en mol/ha/ja) levert de hiermee te realiseren reductie in ammoniakemissie aan de voorziene "stikstofopbrengsten" op de datum 31-12-2023?

Antwoord: Zie antwoord vraag 1.

Reactie/vervolgvraag Henri Swinkels 11/12/2019:

Hier gaat het om een getal. De beantwoording suggereert dat de genoemde analyse hier uitsluitend over geeft. Hierin vind ik (pag 17/18 tabel 6) een reductie van 3,51 kiltoton ammoniak op 31-12-2023 op basis van de afspraken in het Veehouderijbesluit van juli 2017. Ik beschouw dat dus als het antwoord.

Antwoord:

Het gaat om het emissieniveau (kg NH₃/jr) en op depositieniveau (mol/ha/jr) zoals weergegeven in de tabellen 1 t/m 6, waarbij tabel 6 een samenvattende tabel is. Hierin is een reductie vanaf 2020/2021 van 2,34 kton en een reductie vanaf 2022/2023 gegeven van 1,17 kton, waarbij in de kolom daarnaast de effecten zijn weergegeven van de aanpassingen in 2019 (IOV) voor de genoemde maatregelen 3, 4, 5 en 9.

Ook hier wordt voor de voorgestelde wijzigingen en maatregelen stikstofreductie zoals opgenomen in de Brabantse Aanpak Stikstof nog een aangepaste vergelijkbare analyse uitgevoerd.

Onder kern van de Brabantse Aanpak Stikstof (pag.4)

Onder 1. Een gebiedsgerichte aanpak, onder b:

is sprake van "taakstellende depositie-afnamepaden" per Natura2000 gebied. In het voorstel staat "vooralsnog denken we aan 25% tot 40% reductie." In het Persbericht staat hierover: "Het doel is daarbij 25 tot 40% reductie in 10 jaar."

De technische vragen hierbij:

3. Is de genoemde 25% tot 40% nu een doel of slechts een suggestie?

Antwoord: Deze vraag kan niet technisch worden beantwoord.

4. Wat moet worden verstaan onder 25 tot 40% reductie? Gaat dat over de totale depositie van stikstof op het betreffende gebied of over het aantal ha waarop sprake is van een sterk of matige overbelasting? Of nog iets anders?

Antwoord: Deze vraag kan niet technisch worden beantwoord.

5. Waarom deze marge van 25 tot 40%? Waarvan hangt dat percentage af?

Antwoord: Deze vraag kan niet technisch worden beantwoord.

Reactie/vervolgvraag Henri Swinkels 11/12/2019:

Vraag 3, 4 en 5

Wederom in principe puur technische vragen, tenzij hier geen absolute duidelijkheid over bestaat. Ik ga dus uit van dat laatste, waarmee het dus geen doelstelling is en ook de gehanteerde marges boterzacht zijn.

Antwoord: De vragen 3, 4 en 5 zijn niet technische te beantwoorden.

6 Vanaf wanneer (jaar) en welk stikstofdepositie-niveau wordt gerekend?

Antwoord: Verwezen wordt naar de "Analyse van effecten op ammoniak-emissiereductie door voorgenomen aanpassingen versnelling transitie veehouderij" zoals genoemd bij de beantwoording van vraag 1.

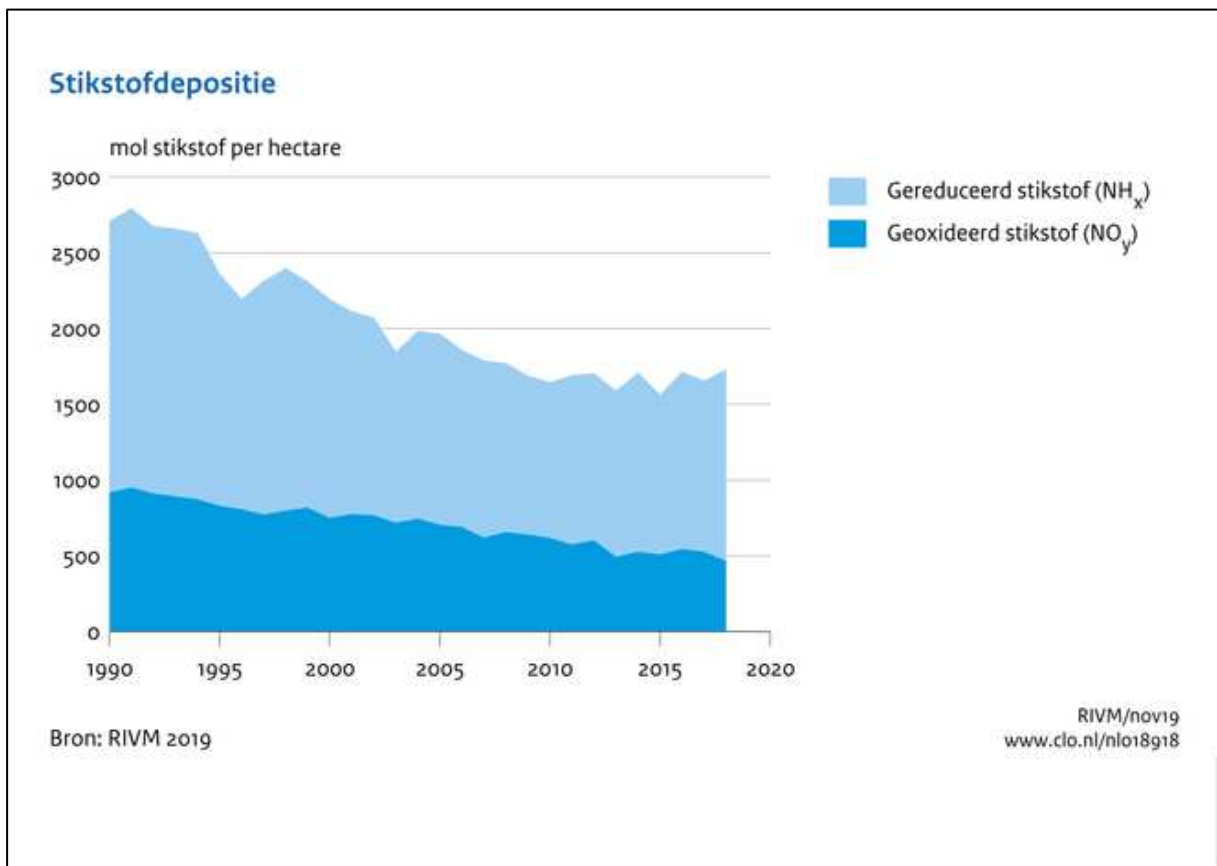
Reactie/vervolgvraag Henri Swinkels 11/12/2019:

Hierbij wordt (wederom) verwezen naar de genoemde analyse. Daarin is het peiljaar 2016. Ik beschouw daarom dat als het antwoord.

Antwoord: Deze vraag is niet technisch te beantwoorden.

7. Wat is de gemiddelde stikstofdepositie in mol/ha/ja voor de jaren 2009 t/m 2018 in Nederland en in Brabant?

Antwoord: De depositie van stikstof bedroeg in 2018, gemiddeld over Nederland 1730 mol stikstof per ha (mol N/ha). De stikstofdepositie is met circa 36 procent afgenomen sinds 1990. Vanaf 2005 is de daling gestagneerd omdat de ammoniakdepositie niet verder afnam, en vanaf 2009 zelfs weer licht toeneemt.

De landelijk gemiddelde stikstofdepositie bedroeg in 1990 nog ruim 2700 mol N/ha. De stikstofdepositie daalde tot niveaus onder de 1600 mol N/ha, maar is inmiddels ook weer gestegen tot het huidige niveau van 1730 mol N/ha. Dit komt doordat de depositie van gereduceerd stikstof sinds 2005 niet verder is gedaald en sinds 2009 zelfs stijgt.

Door meteorologische omstandigheden kunnen van jaar tot jaar variaties in de depositie optreden in de orde van grootte van 10%.

Voor Verdere toelichting wordt verwezen naar <https://www.clo.nl/indicatoren/nl0189-stikstofdepositie>

Reactie Henri Swinkels 11/12/2019:

Deze vraag ging over zowel Nederland als Brabant. De gegevens over Nederland is hierbij nu geleverd. Zijn deze gegevens ook voor Noord-Brabant beschikbaar?

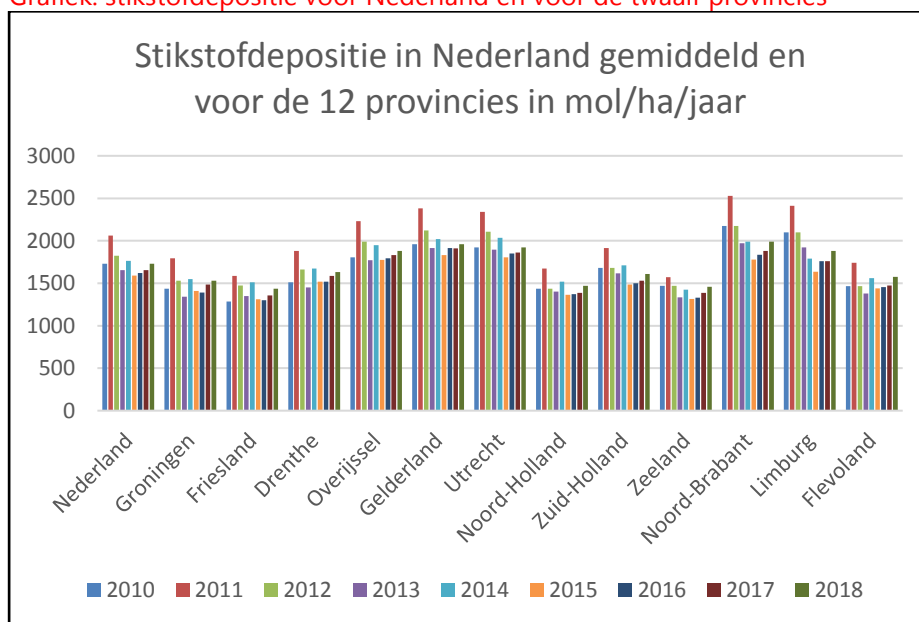
Antwoord:

In onderstaande Tabel en grafiek staat de opbouw van de stikstofdepositie voor Nederland gemiddeld en voor de twaalf provincies van 2010 tot en met 2018.

Tabel: stikstofdepositie voor Nederland en voor de twaalf provincies (bron; Grootschalige concentratie- en depositiekaarten Nederland, RIVM-publicaties 2011 tot en met 2019).

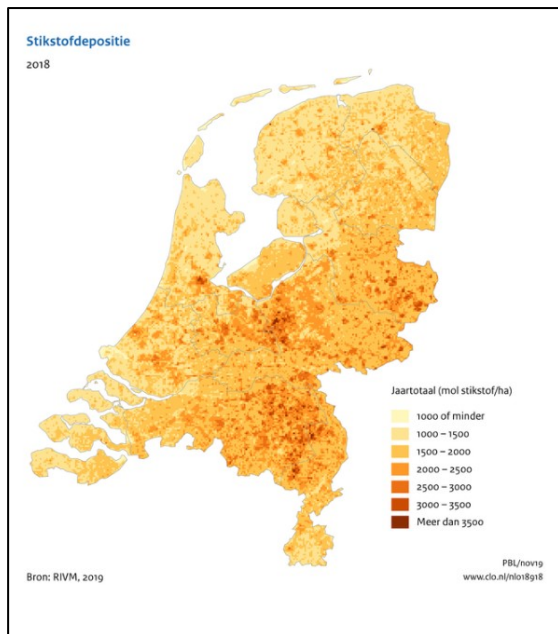
jaar	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Nederland	1730	2060	1825	1655	1765	1590	1620	1655	1730
Groningen	1435	1795	1530	1340	1550	1410	1390	1485	1530
Friesland	1285	1585	1475	1350	1510	1310	1300	1355	1435
Drenthe	1510	1880	1660	1450	1675	1520	1520	1585	1630
Overijssel	1805	2230	1990	1770	1950	1775	1795	1830	1880
Gelderland	1960	2380	2120	1915	2020	1830	1915	1910	1960
Utrecht	1920	2340	2105	1895	2035	1805	1850	1860	1920
Noord-Holland	1435	1675	1435	1400	1520	1365	1370	1385	1470
Zuid-Holland	1680	1915	1680	1615	1710	1485	1500	1530	1610
Zeeland	1470	1570	1470	1335	1425	1315	1330	1385	1460
Noord-Brabant	2175	2530	2175	1970	1990	1780	1835	1880	1990
Limburg	2100	2410	2100	1920	1790	1635	1760	1760	1880
Flevoland	1465	1740	1465	1380	1560	1440	1455	1475	1575

Grafiek: stikstofdepositie voor Nederland en voor de twaalf provincies

Landelijk beeld in 2018

Regionaal komen grote verschillen voor in de stikstofdepositie. In Friesland, de Gelderse Vallei en de Peel komen deposities voor van ca. 4.000 mol N/ha per jaar. Dat komt door de hoge lokale ammoniakuitstoot van de intensieve veehouderij. Ammoniak (NH₃) komt op lage hoogtes vrij en deponereert snel. Deze combinatie zorgt ervoor dat relatief veel NH₃ dicht bij de bron neerkomt. De hoge emissie van stikstofoxiden (NO_x) in en nabij grote steden is de oorzaak van de hogere depositie in die gebieden.

Onder 2. Nieuwe provinciale Beleidsregel Natuurbescherming,
onder b:

wordt melding gemaakt dat in de toekomst op basis van een gebiedsspecifieke afweging mogelijk gekozen wordt om meer dan 30% af te romen.

De technische vraag hierbij:

8. Wat is de aard van de genoemde afweging? Welke gebiedsspecifieke criteria zijn straks bepalend om al dan niet gebruik te gaan maken van een hoger afromingspercentage?

Antwoord: Deze vraag is niet technisch te beantwoorden.

Reactie/vervolgvraag Henri Swinkels 11/12/2019:

Uit de beantwoording leid ik af dat er in de BAS nog geen enkel concreet criterium of voorwaarde is gesteld waarbij tot een hoger afromingspercentage kan worden besloten.

Antwoord: Deze vraag is niet technisch te beantwoorden.

Onder d:

is sprake van het "verleasen" van stikstofruimte van feitelijk gerealiseerde (maar niet in gebruik genomen of zijnde) capaciteit.

De technische vraag hierbij:

9. Over hoeveel stikstofruimte spreken we hier? Hoeveel stikstofruimte (berekend, gemeten of ingeschat) is binnen bestaande vergunningen gerealiseerd, maar feitelijk niet in gebruik?

Toevoeging 11 december 2019:

In de genoemde analyse (pag. 8/18) vind ik de volgende passage:

"Er is geen correctie toegepast voor niet-benutte emissieruimte, de zogenaamde latente ruimte. Gemiddeld is in Noord-Brabant (voor alle veehouderijen samen) de latente ruimte circa 25%. De latente ruimte is het grootst bij melkrundvee en vleeskalveren (30-35%) en kleiner bij varkens, pluimvee en geiten (15-20%)."

Ik beschouw dat dus als (een deel van) het antwoord op mijn vraag: Geschat wordt dat 25% van de vergunde emissieruimte in de landbouw niet benut is.

Antwoord:

Met verleasen kan bijvoorbeeld de mogelijkheid worden geboden dat voor een tijdelijke uitstoot van stikstof (bijvoorbeeld het onderhoud van een weg) wordt gezocht naar een activiteit met stikstofuitstoot die tijdelijk (voor dezelfde periode als de tijdelijke uitstoot plaatsvindt) wordt gestopt (bijvoorbeeld een bedrijf die tijdelijk de stallen leeg laat staan). De benodigde stikstofruimte van het initiatief met tijdelijke uitstoot en de stikstofuitstoot die tijdelijk wordt gestopt worden beiden bepaald aan de hand van een Aerius-berekening.

Reactie/vervolgvraag Henri Swinkels 11/12/2019:

In de genoemde analyse (pag. 8/18) vind ik de volgende passage:

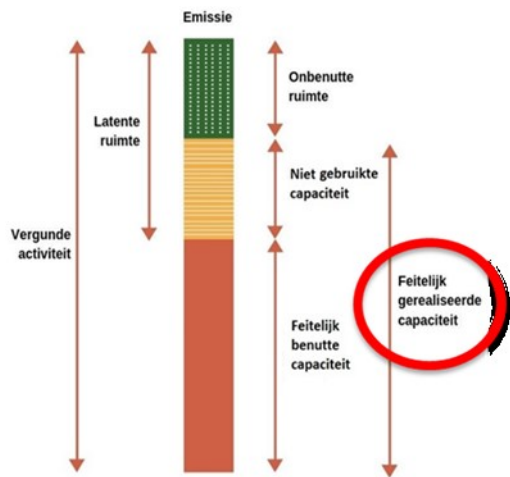
"Er is geen correctie toegepast voor niet-benutte emissieruimte, de zogenaamde latente ruimte. Gemiddeld is in Noord-Brabant (voor alle veehouderijen samen) de latente ruimte circa 25%. De latente ruimte is het grootst bij melkrundvee en vleeskalveren (30-35%) en kleiner bij varkens, pluimvee en geiten (15-20%)."

Ik beschouw dat dus als (een deel van) het antwoord op mijn vraag: Geschat wordt dat 25% van de vergunde emissieruimte in de landbouw niet benut is.

Antwoord:

Dit is op dit moment niet aan te geven. Uit onderzoek blijkt inderdaad dat gemiddeld in Noord-Brabant in veehouderijvergunningen sprake is van een latente ruimte van circa 25%. Zoals echter uit onderstaand plaatje blijkt bestaat de latente ruimte uit twee delen namelijk de zogenaamde "onbenutte ruimte (bv niet gerealiseerde stal of installatie) en de zogenaamde "niet gebruikte capaciteit (bv in een gerealiseerde stal staan minder dieren). Zoals in het BAS is aangegeven zal bij verleasen het uitgangspunt worden hanteren dat de feitelijk gerealiseerde capaciteit kan worden toegepast (aansluitend bij de regels voor extern salderen).

Zoals uit onderstaande plaatje blijkt kan het zo zijn dat dit maar een deel van de latente ruimte is. Voornoemd percentage is daarom niet toe te passen.

Namens SP Statenfractie
Henri Swinkels